

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 4, Sayı:16, Eylül 2018, s. 292-310

Dr. Mücahit BORA

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı
mucahit.bora@deu.edu.tr

PLASTİK SANATLAR EĞİTİMİNDE ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME

Özet

Eğitim, üç temel unsuru içine alır. Bu temel unsurlardan biri, eğitim-öğretim amaçlarıdır. İkincisi öğrenme vasıtalarını içine alan müfredat programıdır. Üçüncüsü de değerlendirme işlemidir. Değerlendirme, tespit edilen müfredatla amaçların ne derece gerçekleştirilmiş olduğunu ortaya çıkarmaya, eğitim çalışmalarının ne derece başarılı olduğunu anlamaya yarayan işlemdir. Değerlendirme bir karar verme işlemidir, bu yönüyle ölçmeden ayrılır. Ölçme işleminde, var olanın, olanaklar ölçüsünde aslına uygun olarak betimlenmesine çalışılır. Değerlendirmede ise ölçme sonuçları alınır; ölçütle karşılaştırılır ve ölçme sonucunun, ölçütle belirlenen koşulu karşılayıp karşılamadığına bakılır. Değerlendirme, ölçülen özelliğe ilişkin bir kararlar sonuçlanır. Bu karar, ölçülen özelliğin belli bir amaçla işe yarayıp yaramadığını gösterir. Değerlendirme sürecinin ikinci ana unsuru, ölçüt veya kriter denen ölçülerdir. Değerlendirmenin başta gelen fonksiyonu hedeflere ulaştırmada ölçme araçlarının etkililik derecesini tayin etmektir. Bloom taksonometrisi adıyla yaygın olarak bilinen ve eğitim hedeflerini belirlemede temel alınan davranışsal özellikler; davranışsal, devimsel, bilişsel, duyuşsal ve algısal olmak üzere beş ayrı davranış özelliklerine ayrılmaktadır. Bu davranışların ölçülmesinde yararlanılan belli başlı ölçme yaklaşımları bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar: Davranışsal özellikleri ölçme yaklaşımları, devimsel-devinimsel (psiko motor) öğrenmelerin ölçülmesi, bilişsel (zihinsel) öğrenmelerin ölçülmesi, duyuşsal (duygu ve eğilimlerle ilgili) öğrenmelerin ölçülmesi, algısal nitelikteki davranışsal özelliklerin ölçülmesi yaklaşımlarıdır. Dünya’da ve Türkiye’de son zamanlarda geliştirilen eğitim programları daha çok yapılandırmacı, çoklu zekâ, proje tabanlı öğrenme ile problem

çözme, eleştirel düşünme, etkili iletişim gibi becerileri ön plana çıkartan kuram ve uygulamalara dayandırılmaktadır. Dolayısıyla, benimsenen bu öğrenme teorilerinin doğasına uygun yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımları geliştirilip, uygulanmaya başlanmıştır. Tamamlayıcı, süreç temelli ya da alternatif değerlendirme olarak adlandırılan bu yaklaşımlara göre değerlendirme, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek amacıyla yapılması gereken faaliyetleri kapsamaktadır. Alternatif değerlendirme yaklaşımları arasında; portfolyo değerlendirme, öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirme, dereceli puanlama anahtarları, kavram haritaları, kontrol listeleri, görüşme, öz değerlendirme gibi değerlendirme biçimleri yer almaktadır. Özgün değerlendirme yaklaşımı da; gerçek performans dayalı olup, çalışma süreci içinde aşama aşama yapılan değerlendirmelerdir. Bu değerlendirme yaklaşımlarıyla ilgili ölçme araçları da bulunmaktadır. Her değerlendirme tekniğinin farklı avantajları, dezavantajları ve sınırlılıkları söz konusudur. Öğretmenlerin uygun teknikleri seçebilmeleri için bu farkları bilmeleri gerekmektedir. Ancak, yapılan birçok araştırmadan elde edilen bulgulara göre, özel yetenek sınavıyla öğrenci alan yükseköğretim kurumlarında, özellikle alan derslerinin ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan ölçme araçlarının bulunmadığı ve bu araçların geliştirilmesi ve niteliklerinin belirlenmesiyle ilgili çalışmalara rastlanmadığı görülmüştür. Bu amaçla, plastik sanatlar eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında özellikle alan derslerinde; geçmişten günümüze kullanılmakta olan ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının, ölçme araçlarının neler olduğunu tespit etmek, her bir alana-derse ilişkin yeni ölçme araçlarının neler olabileceğini belirleme, yeni ölçme araçları geliştirme isteği ve gereksinimi, bu çalışmanın temel amacını belirlemektedir. Bu kapsamda; plastik sanatlar alanında önerilen daha önceki ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve ölçme araçları incelenmiş, bu bilgilerden yararlanarak yeni ölçme değerlendirme yaklaşımlarının neler olabileceği konusunda öneriler sunulmuş, bilinen ölçme araçlarına ek olarak yeni ölçme araçları geliştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Plastik sanatlar, ölçme, değerlendirme, yaklaşımlar.

MEASUREMENT AND ASSESSMENT IN PLASTIC ARTS EDUCATION

Abstract

Education includes three key elements. This is one of the basic elements of the education and training objectives. The latter is a means of learning the curriculum program. The third is the process of evaluation. Evaluations, to what extent is the curriculum objectives carried out, the degree of successful educational objectives that help to figure out the process. Evaluation is the process of making a decision, this aspect of resting point. In the process of measuring, there is one, depicted as possible, high-fidelity. The evaluation is measuring results; compared to the criteria determined the outcome, measurement and criteria that meet the condition. Evaluations, results in a decision for the measured property. This decision, for the pur-

pose of the measured property indicates that a particular work. The second main element of the evaluation process, criteria or criteria are those called. Leading function of the evaluation objectives for transportation of measurement tools is to designate the degree of effectiveness. Bloom taksonometrisi name commonly known as determining the underlying behavioral and educational objectives specifications; behavioral, devimsel, cognitive, affective and perceptual features five different behavior. This behavior can occur if the main measure of actual measurement approaches. These approaches: behavioral characteristics measurement approaches, devimsel-dynamic (psycho motor) measurement of learning, bilişsel (mental) measurement of learning, affective (emotion and trend-related) measurement of learning, algısal measurement of the behavioral feature approach. In Turkey and in the world recently developed training programs more constructivist, multiple intelligence, project-based learning and problem solving, critical thinking, effective communication skills like he who gets to the forefront theory and applications 700s ad. Therefore, these learning theories espoused on the nature of the appropriate new measurement and evaluation approaches developed. Complementary, process-based or alternative assessment according to this approach, referred to as the students learning process needs to be done to support its activities. Among the alternative assessment approaches; portfolio assessment, self-assessment, peer evaluations, group evaluations, rated scoring keys, concept maps, checklists, interviews, self-assessment of the evaluation formats such as. The original assessment approach; real performance-based assessment in stages in the process of work. Measuring tools related to this assessment approach. Each assessment technique different advantages, disadvantages and limitations. Allow users to select appropriate techniques of teachers it needs to know the differences. However, according to the findings of the study, many of the special abilities of students with higher education institutions, especially in the field of measurement and evaluation measuring means are used in the development of these tools and the absence of and quality work is not about determining. To this end, the plastic arts, especially higher education institutions offering courses in the field; from the past to the present assessment approaches currently in use, to determine what happened to the measuring tools, measuring tools, each area of the new class to determine what would have happened, and the development of new measuring tools the main purpose of this work to the requirement. In this context; in the field of plastic arts recommended earlier assessment approaches and measurement tools have been examined, taking advantage of this information and of the new assessment approaches presented recommendations on what might happen, the known measuring In addition to new measuring tools developed in the vehicles.

Keywords: plastic arts, measurement, evaluation, and approaches.

GİRİŞ

Sanat öğrencisindeki yaratıcı gücü ortaya çıkarmak, onu özgür ruhlu, yapıcı, araştırmacı, düşünen, üreten bireyler haline getirmek; ancak bilinçli olarak hazırlanan sanat eğitimi programları ile mümkün olabilir. Plastik sanatlar eğitimi programları hazırlanırken; eğitim hedeflerinin ne derecede gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçmek için ölçme ve değerlendirme yöntemleri de belirlenmeli, ölçme araçları geliştirilmiş olmalıdır. Ancak, plastik sanatlar alanında ölçme ve değerlendirme konusu diğer alanlara göre birtakım farklılıklar göstermektedir. Genelde sanat eğitimi, özelde plastik sanatlar eğitimi çok yönlü ve çok boyutlu yeti ve yeteneklerin geliştirilmesini hedeflemektedir. Ayrıca, sanatta her olgu, her eylem ayrı kişilerde, ayrı ortamlarda, ayrı tepkilerle ortaya çıkmakta ve kendini farklı uygulama ile göstermektedir (Kırışoğlu, 2009:16). Bu bireysel farklılıklar, doğal olarak ölçme ve değerlendirme aşamasında da bazı sorunlara yol açabilmektedir. Bu durumda eğitimciler, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almalı, daha bireysel değerlendirme yapma yoluna gidebilmelidir. Sanatın bu öznel yapısı, sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Bu güçlük değerlendirme uygulamalarına yeterli zamanın ayrılmamasına, öğrencinin sadece uygulama yeterliliğinin ölçülmesine ya da ürün temelli değerlendirme yapılmasına neden olmaktadır. Oysa sanat eğitimi alanında yaratıcı süreç sonuç (ürün) kadar önem taşımaktadır. Çünkü sanatta değişkenler karmaşıktır ve sanatsal anlatımlarda simgesel anlam, ayrıntı ve yorum önemlidir (Kırışoğlu, 2009:27). Plastik sanatlar eğitiminde, eğitimcinin; yaptığı ölçme ve değerlendirme sonuçlarının doğru ve güvenilir olup olmadığını saptamasının temel koşulu; eğitim-öğretim hedeflerinin neler olduğunu önceden iyi bilmesi, bu hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğini iyi belirlemesi, öğrencide oluşması beklenen davranışların neler olması gerektiği konusunu iyi bilmesi ve bu davranışların ne ölçüde gerçekleştiğini iyi belirlemesidir.

Plastik sanatlarda veya görsel sanatların diğer dallarında; geliştirilmesi amaçlanan temel davranışların neler olması gerektiği konusunda bazı eğitimciler belli başlı bazı temel davranışlar belirlemişlerdir. Armstrong (1994) davranış hiyerarşisindeki benzerlik ve sanat alanındaki davranışları incelemiş bunlardan görsel sanatlarla ilgili yedi temel davranış alanı belirlemiştir. Bilmek, algılamak, organize etmek (düzenleme), araştırmak(sorgulama), değer vermek, beceriyle kullanmak ve etkileşime girmek olarak adlandırdığı bu davranışları Wilson (1971) beş kategoride ele almış ve değer biçme, algılama, bilgi edinme, yargılama ve ürün olarak sınıflandırmıştır. Lowenfeld (1959) ise yapmış olduğu araştırmalarda sanatsal aktiviteler ve sanat çalışmalarından etkilenen altı alan belirlemiştir. Bu gelişim alanlarını duygusal, fiziksel, algısal, sosyal, estetik ve yaratıcı alanlar olarak adlandırmıştır (Mamur, 2010:176).

Sanat alanında kazandırılması hedeflenen davranış alanlarını, Armstrong'un (1994) belirlediği şekliyle, en kapsamlı olduğunu kabul ederek incelemek ve belirlemek gerekirse: Bilmek: kavramlar bilgisi, malzeme ve teknik bilgisi, sanat tarihi bilgisi, sınıflandırma bilgisi gibi düzeyleri tanımlar. Algılama: Gerek sözel (kavramsal), gerek görsel verileri fark etme, inceleme, tanıma, tanımlama, ayırt etme gibi görsel, zihinsel süreçleri ve davranışları tanımlar. Organize etmek: Armstrong'un (1994) belirttiği gibi bu alan; bilgiyi, düşünceyi anlamak için kodlamak veya sınıflandırmak, kavram oluşturmak, öğrenilmiş olanı uygulamak, kavramlar arasında

ilişki kurmak, bilgiyi kullanarak sentez ve genellemeler yapmak gibi unsurları içerir (Mamur, 2010:178). Araştırma-sorgulama: İster sanat alanında ister bilimsel konularda olsun, kendi alanına ilgi duyan, merak eden, araştırmacı, sorgulayıcı ve inceleyici özelliğe sahip kişiler daha çok öğrenir ve daha başarılı olurlar. Değer vermek: Öğrencinin, sanatın, sanatçının ve sanat eserlerinin insan yaşamında ne gibi bir öneme sahip olduğunu anlaması ve bunları önemsemesi, değerli görmesi şeklinde kısaca özetlenebilir. El becerisini geliştirmek (ustalık): Plastik sanatların her alanında malzeme bilgisine sahip olmak, araçları iyi kullanabilmek ve malzemeyi düşünceye uygun olarak biçimlendirebilme başarısıdır. Etkileşimde-paylaşımda bulunmak: Gerek sınıf ortamında gerek sergi, müze, sanatçı atölyesi gibi diğer sanat ortamlarında bulunmak, diğer sanatçıların çalışma ortamlarını ve yapıtlarını incelemek, fikir alışverişinde bulunmak gibi süreç ve davranışları tanımlar.

Plastik Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin üç temel unsuru vardır. Bunlar: Eğitim hedefleri, müfredat programı, üçüncüsü de değerlendirme işlemidir. Değerlendirme, tespit edilen müfredatla amaçların ne derece gerçekleştirilmiş olduğunu ortaya çıkarmaya, başka bir deyişle, eğitim çalışmalarının ne derece başarılı olduğunu anlamaya yarayan işlemidir. Eğitim-öğretim sürecinin merkezinde öğretmen yer alır. Öğretmenin görevi sadece bilgi aktarmak değil, aynı zamanda, amaçlara ulaşmada müfredatın etkililik derecesini ölçmede de görevlidir. Bu yolla, aynı zamanda, kendi çalışmasını değerlendirme, gerekiyorsa kullandığı metot ve vasıtaları değiştirme ve geliştirme fırsatı bulur (Yıldırım, 1973:1). Değerlendirme bir karar verme işlemidir, bu yönüyle ölçmeden ayrılır. Ölçme işleminde, var olanın, olanaklar ölçüsünde aslına uygun olarak betimlenmesine çalışılır. Değerlendirmede ise ölçme sonuçları alınır; ölçütlerle karşılaştırılır ve ölçme sonucunun, ölçütlerle belirlenen koşulu karşılayıp karşılamadığına bakılır. Değerlendirme, ölçülen özelliğe ilişkin bir kararlar sonuçlanır. Bu karar, ölçülen özelliğin belli bir amaçla işe yarayıp yaramadığını gösterir (Özçelik, 1992:221). Değerlendirme sürecinin ikinci ana unsuru ölçüt veya kriter denen ölçülerdir. Her ölçüt, eğitim amaçlarımıza dayalı bir değer yargısı ifade eder. Değerlendirmenin başta gelen fonksiyonu, hedeflere ulaştırmada öğretim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin etkililik derecesini tayin etmektir. Ayrıca, hedeflerin ölçüte dönüştürülmesi gerekir. Eğitim hedeflerinin ölçüt olarak kullanılabilmesi için gözlemi mümkün davranış terimleri ile ifade edilmiş olmaları gerekir (Yıldırım, 1973:5). Değerlendirici değerlendirme yaparken; ölçülmek istenen şey nedir? Ne ile ölçebiliriz? nasıl ölçeceğiz? ölçme ve değerlendirme kriterlerimiz neler olmalıdır? ölçme ve değerlendirme sonuçlarını puan olarak nasıl belirlemeliyiz? gibi bir çok sorunun cevabını vermek durumundadır.

Plastik sanatlar eğitimiyle gerçekleştirilmek istenen davranışlardan bir kısmı doğrudan gözlenebilir, bir kısmı ise doğrudan gözlenemez. Devimsel (psikomotor) davranışlar genellikle doğrudan gözlenebilir. Bilişsel ve duyuşsal davranışlar doğrudan gözlenemezler. Doğrudan gözlenebilen davranışlar: el becerileri, üretkenlik, malzeme işleme becerisi, alet kullanma becerisi, renk kullanım becerisi vb. Doğrudan gözlenemeyen davranışlar: güdülenmişlik, kendini adama, zeka kullanımı, estetik duyarlılık vb. olarak örneklenebilir.

Varlık veya olayların çeşitli özelliklerinin ölçülmesinde kullanılmak üzere geliştirilmiş olan çok sayıda ölçek vardır. Bu ölçekler iki ana grupta toplanabilir: İlk gruptaki ölçekler: ölçme sonuçlarına yalnız nitel ayrımları yansıtabilirler. Bu ölçeklere sınıflama ölçekleri denir. İkinci gruptaki ölçeklerle elde edilmiş olan ölçümler nicelik gösterebilir. Bunlara da sıralama ölçekleri denir. Genel olarak bilinen ve en yaygın kullanılan ölçek tipleri: Sınıflama ölçekleri, sıralama ölçekleri, eşit aralıklı ölçekler, oranlı ölçeklerdir. Yukarıda sözü edilen dört ölçek tipinden iki tanesi eğitimde çok sık kullanılır(Özçelik, 1992:23). Eğitimle gerçekleştirilmesine çalışılan davranış değişiklikleri, nicel olarak da betimlenebilen değişikliklerdir. Davranış değişikliklerini nicelik bildirme gücü olmayan sınıflama ölçekleriyle ölçmeye kalkmak, ölçmede anlam kaybına neden olmaktadır. Eğitimle kazandırılmak istenen davranış değişiklikleri sayıca çoktur. Bu nedenle, eğitim ürünlerinin daha az bir anlam kaybı ile ölçülebilmesi için nicelik anlamı olan ölçüler verebilecek ölçeklerle ölçülmesi gerekir.

Öğretim faaliyetlerinizin sonuçları hakkında bir hüküm vermek için öğrencinin büyüme ve gelişmesi ile ilgili birçok faktörün dikkate alınması gerekmektedir. Bunlar: Öğrencinin başkalarına karşı davranışları, emniyet alışkanlıkları, el maharetleri, edindiği bilgiler, anlayışları, değerlendirme yetenekleri vb. dir. Bu özelliklerin bazıları gayet hassas araçlarla ölçülebilir, diğerleri ise tesirli bir gözleme dayanan dikkatli bir muhakemeyi gerektirir. Başka bir deyişle; öğrencilerinizin gelişmelerini değerlendirmek için yalnız kağıt kalem testlerine bağlı kalmayıp, daha başka ölçü ve değerleri de kullanmanız gerekir (Yurt,1993:32). Görsel sanatlar eğitiminde öğrencinin öğrenme düzeyini değerlendirmede kullanılacak çeşitli yaklaşımlar ve teknikler mevcuttur. Fakat her değerlendirme tekniğinin farklı avantajları, dezavantajları ve sınırlılıkları söz konusudur. Öğretmenlerin uygun teknikleri seçebilmeleri için bu farkları bilmeleri gerekmektedir. Eisner (1997) öğrenci ile ilgili yargılara ulaşmada üç farklı yaklaşımı öne sürmektedir. Bunlar; öğrencinin kendi kendisiyle karşılaştırılarak değerlendirilmesi, öğrencinin sınıf arkadaşları ile kıyaslanarak değerlendirilmesi ve öğrencinin saptanan ölçütlere göre değerlendirilmesidir (Mamur, 2010:180). Eğitimde, ölçme sonuçlarından yararlanarak cevaplanması beklenen ilk soru; beklenen davranış değişiklikleri öngörülen yetkinlik ve kararlılık dereceleriyle gerçekleşti mi? İkinci soru ise; beklenen davranış değişiklikleri öngörülen yetkinlik ve kararlılık dereceleriyle gerçekleşmemiş ya da bunda gecikmeler olmuşsa neden? olabilir.

Genel anlamda eğitimin, özel anlamda plastik sanatlar eğitiminin hedefleri pek çok ve çeşitli insan niteliklerini kapsamaktadır. Hem öğretme-öğrenme çabaları hem de ölçme ve değerlendirme açısından, eğitimin hedeflerini oluşturan insan niteliklerini başlıca dört grupta ele almak mümkündür. Bu gruplar şunlardır:

- a) Daha çok organların tek tek veya toplu hareketleriyle ilgili becerileri kapsayan devimsel alan,
- b) Daha çok bilgiyi tanıma, hatırlama, onun üzerinde akıl yürütme; kavramlar genellemeler, kuramlar vb. oluşturma ve bunları denetleme gibi süreçlerde kendini gösteren yeterlikleri kapsayan bilişsel alan,

c) Daha çok ilgi, tutum, özgüven, gibi adlarla anılan duygu ve eğilimler şeklindeki özellikleri kapsayan duyuşsal alan.

d) Daha çok duyuşsal uyarılma, ana hatları fark edebilme, sembolleri tanıma, sembolleri anlamlandırma, unsurlar arasındaki genel ilişkilerin ilkelerini kavrama, renk ilişkileri ve bunlar arasındaki uyumu fark edebilme gibi özellikleri kapsayan algısal alan (Özçelik, 1992:82).

Eğitimin hedeflerinde belirtilmiş olan bu davranışsal özelliklerin ölçülmesinde yararlı olan belli başlı ölçme yaklaşımları bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar:

1) Davranışsal özellikleri ölçme yaklaşımları,

Ölçülecek davranışsal özellik esas itibariyle davranışsal nitelikte ise, doğrudan gözlem olanakları vardır. Çalışma alışkanlığı kazanma, sınıf içi yardımlaşma, iyi insan özellikleri kazanmış olma, ilişkilerde saygılı ve nazik olma, çevreyi temiz tutma, çalıştığı yeri temiz tutma gibi davranışlar doğrudan gözlemlenebilir davranışlardır. Eğitimin hedeflerinde belirlenmiş olan bu davranışsal özelliklerden her birinin belirleyici kriter davranışlarla, bu kriter davranışlardan her birinin de kendilerini oluşturan davranımlarla tanımlanmış olması, bu hedefler doğrultusundaki gelişmelerin ölçülmesi bakımından önemlidir. Hedeflerle tutarlı öğrenme düzeyleri ölçülürken, bu hedeflerde kapsanmış olan davranışsal özelliklerde erişilmiş bulunan yetkinlik ve kararlılık derecelerine bakılmalıdır. Belirleyici bazı kriter davranışların, gözlenen kişide görülmeye başlaması halinde ilgili kişinin istenen davranışları kazandığına karar verilebilir.

2) Devimsel-devinimsel (psiko motor) öğrenmelerin ölçülmesi,

Eğitimin hedeflerinde belirlenmiş olan davranışsal özelliklerden esas itibariyle devimsel nitelikte olanlara beden eğitimi, müzik ve plastik sanatlar dersleri ile teknik öğretimin atölye derslerinde çokça rastlanır. Beden eğitimi derslerinin hedefleri arasında yer alan hareketlerle ilgili yeterlikler ve teknik öğretimdeki atölye derslerinin hedefleri arasında yer alan el hünerleri ile ilgili yeterlikler bu türden davranışsal özelliklerdir. Plastik sanatlar eğitiminde de; el becerisinin gelişmesi, alet kullanma becerisinin gelişmesi, malzemeyi istekler doğrultusunda işleme ve biçimlendirme becerisi, boyama, kesme, yapıştırma, presleme, yontma gibi birçok uygulamanın başarıyla gerçekleştiriliyor olması devimsel öğrenme konusunda, kriter davranış olarak belirtilebilir. Devimsel nitelikte olan davranışsal özellikler, belirleyici kriter davranışlar olarak, plastik sanatlar öğretiminde ve teknik öğretimde işlemlere ve işlem basamaklarına ayrılırlar. İşlem basamakları belli sıra ve uyarılıkla sergilenince bunların oluşturduğu kriter davranış gerçekleşmiş, bu işlemlerin belirlediği davranışsal özellik gösterilmiş olur. Ancak, devimsel nitelikteki davranışsal özelliklerin ölçülmesinde kullanılabilecek gelişkin ölçekler ülkemizde yok gibidir (Özçelik, 1992:94).

3) Bilişsel (zihinsel) öğrenmelerin ölçülmesi,

Öğrenme-öğretme çabalarının büyük bir kısmı, öğrencilerin belli bilişsel yeterlikleri kazanmalarına yöneltilmiştir. Eğitimin hedefleri arasında geçen bilişsel nitelikteki davranışsal özellikler başlıca beş grupta toplanmaktadır. Bunlar sırasıyla şunlardır: a) hatırlama, b) Kavrama, c)Uygulama, d) Analiz, e) Sentez, f) Değerlendirme. Bilişsel nitelikteki davranışların öl-

çülmesinde kullanılmak üzere hazırlanmış olan çok ve çeşitli ölçme araçları bulunmasına karşın bunlar arasında, teknik özellikleri de saptanarak yaygın biçimde kullanıma sunulmuş olanlar ülkemizde pek yoktur. Buna yaklaşan ölçme araçları arasında, üniversite giriş sınavlarında kullanılan ve benzer amaçlarla diğer kurumlarca uygulanan testler örnek olarak gösterilebilir. Ancak, öğrenme eksiklikleri ile bu eksikliklere yol açan güçlüklerin belirlenmesi için kullanılacak test örnekleri ise ülkemizde hiç yoktur

(Özçelik,1992:100).

4) Duyuşsal (duygu ve eğilimlerle ilgili) öğrenmelerin ölçülmesi,

Her okulun öğretim programının hedefleri arasında, duyuşsal nitelikte, yani duygu ve eğilimlerle ilgili davranuşsal özellikler de vardır. Hayat bilgisi, sosyal bilgiler, ahlak gibi derslerin hedefleri arasında yer alan yurt sevgisi, insan sevgisi, bayrağa saygı, büyüklere saygı, öğrenmeye karşı ilgi, gelişme isteği, yardımseverlik, konukseverlik vb. duygu ve eğilimler, duyuşsal özelliklerdir. Plastik sanatlar veya daha geniş anlamıyla görsel sanatlar eğitiminde hedeflenen duyuşsal öğrenmeleri; sanatın önemini kavrama, kendini bir sanatçı olarak görme, sanata yönelme, kendini adama, sürekli sanat eseri üretme isteği duyma, yaptığı işin önemini kavrama ve işini ciddiye alma gibi tutum ve davranuşlar, bu alanda kriter davranuş olarak belirlenebilir (Bora, 2000:536). Eğitimle kazandırılmak istenen duyuşsal özelliklerin neler olduğu ve doğası açıkça ortaya konamadığından, bu tür davranuşsal özelliklerin okul koşullarında ve verimli bir biçimde öğrencilere kazandırılması konusu açıklık kazanmamıştır. Bunun sonucu olarak, bu tür davranuşsal özelliklerle ilgili öğrenme eksikleri ile bu eksiklere yol açmış olabilecek güçlüklerin nasıl belirlenebileceği ve bunlarda erişilen öğrenme düzeyinin nasıl saptanabileceği de yeterince açıklık kazanmamıştır. Eğitimin hedeflerinde belirlenmiş olan duyuşsal nitelikteki davranuşsal özelliklerin ölçülmesinde kullanılan ölçme araçları arasında; ilgi, tutum ve özgüven ölçekleri vardır. Bunların tümü, erişilmiş olan düzeyi belirleme amacıyla geliştirilmiş olan ölçme araçlarıdır. Bu araçlar, duyuşsal hedefler doğrultusundaki öğrenme eksiklikleriyle bu eksikliklere yol açmış olabilecek güçlüklerin belirlenmesi amacıyla kullanılamazlar. Bu ikinci amaçla kullanılabilecek ölçme araçları yoktur (Özçelik,1992:118).

Bu tür davranuşsal özelliklerin gelişme aşamalarının bilinmemesi, zorlukların başlıca nedenidir. Ama bu konuda yapılabilecek ve yararlı olabilecek bazı girişimler olabilir. Öğrencinin, hedeflerde belirlenen iş ya da olayla ilgilenirken, başarılı olma isteğinin, başarılı olma beklentisinin, gönüllü olarak bu iş için harcayacağı zamanın ölçülmesi ile öğrenmenin meydana gelip gelmediği ve öğrenme düzeyi üzerinde önemli bilgiler elde edilebilir. Bunu belirlemenin önemli bir yolu uzun süreli gözlem yapmak olabilir. Ayrıca, yukarıda belirtilen bütün ölçme araçları ve yöntemlerinin hepsi birden de kullanılabilir.

5) Algısal nitelikteki davranuşsal özelliklerin ölçülmesi yaklaşımları.

Devimsel, bilişsel, duyuşsal alanlar gibi, algısal nitelikteki davranuşsal özelliklerin de ayrı bir alan oluşturduğu, bu alandaki özelliklerin de aşamalı bir sınıflamasının yapılabileceği ileri sürülmektedir. Bu düşünceyle geliştirilmiş olan bir aşamalı sınıflama önerisine göre, eğitimin hedeflerinde belirlenmiş olan algısal nitelikteki davranuşsal özellikler: a) Duyusal uyarıl-

ma, b) Genel hatları algılama c) Öğeleri (sembolleri) algılama, d) Öğeleri anlamlandırma, anlamı algılama, e) Toplu işleyişi, ilişkiler örüntüsünü algılama şeklinde belirtebileceğimiz aşamalı, yani birbiri üzerine kurulan ana basamaklara ayrılmaktadır. Algısal nitelikteki davranışsal özelliklerin ölçülmesinde, görsel algılamaya dayalı testlerin kullanıldığı bilinmektedir (Bloom ve diğerleri:1971:864).

Yukarıda belirtildiği gibi, öğrenme-öğretme çok yönlü ve çok boyutludur. Bu nedenle, eğitimin hedeflerini; davranışsal, devimsel, bilişsel, duyuşsal ve algısal yönü baskın olan özelliklere, bu davranışsal özelliklerden her birini de, belirleyici kriter davranışlara ve bu kritik davranışlardan her birini de temel öğeler durumunda olan davranımlara ayırmanın, bu hedefler doğrultusundaki gelişmelerin ölçülmesinde kullanılacak ölçme araçları geliştirme ya da bulunan ölçme araçları arasından bu amaçlara hizmet edebilecek olanları seçme konularında önemli sonuçları olacaktır. Ancak, yapılan birçok araştırmadan elde edilen bulgulara göre, özel yetenek sınavıyla öğrenci alan yükseköğretim kurumlarında, özellikle alan derslerinin ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan ölçme araçlarının bulunmadığı ve bu araçların geliştirilmesi ve niteliklerinin belirlenmesiyle ilgili çalışmalara rastlanmadığı görülmüştür (Güvendi,1993:142).

Fitzpatrick ve Morrison (1971), eğitimde bilişsel ve duyuşsal davranışların ölçülmesinde yeterli sayılabilecek pek çok ölçme yöntem, teknik ve araçları kullanılarak; hatalardan arınık, güvenilir ölçme sonuçları elde edilebilmektedir; ancak, resim, grafik, heykel, müzik, beden eğitimi vb. gibi beceriye dayalı davranış ağırlıklı derslerde ölçme değerlendirme çalışmaları yeterli güvenilirlik düzeyinde yapılamamaktadır demektirler (Fitzpatrick, 1971). Bademci (1991), eğitimde becerisel davranışların ölçülmesinde, ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yeterli biçimde yapılamamasının bazı nedenlerini şöyle belirtmektedir:

- a) Beceriye dayalı davranışların ölçülmesinde gereken ağırlığın verilmemesi,
- b) Bilişsel ve duyuşsal alanda olan yoğunluktaki gibi becerisel alanda çalışma yapılması,
- c) Beceriye dayalı davranışları ve ürünlerini ölçmenin oldukça güç oluşu,
- d) Beceriye dayalı davranışların ağırlıklı olduğu dersleri veren öğretmenlerin, ölçme ve değerlendirme konusunda iyi yetiştirilmeyişleri (Bademci,1991:43).

Dünya'da ve Türkiye'de son zamanlarda geliştirilen eğitim programları daha çok yapılandırmacı, çoklu zekâ, proje tabanlı öğrenme ile problem çözme, eleştirel düşünme, etkili iletişim gibi becerileri ön plana çıkartan kuram ve uygulamalara dayandırılmaktadır. Dolayısıyla, benimsenen bu öğrenme teorilerinin doğasına uygun yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımları geliştirilip, uygulanmaya başlanmıştır. Tamamlayıcı, süreç temelli ya da alternatif değerlendirme olarak adlandırılan bu yaklaşımlara göre değerlendirme, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek amacıyla yapılması gereken faaliyetleri kapsamaktadır. Bu görüş öğrenme ürünlerini dışlamamakla birlikte vurguyu daha çok öğrenme sürecinde gerekli olan performansların nasıl geliştiğine ve değiştiğine yapmaktadır. Alternatif değerlendirme kavramı, geleneksel değerlendirmelerde kullanılan ölçme araçlarının dışında kalan araçları tanımlamak için kullanılmaktadır (Çepni, 2006:436). Bu yeni yaklaşımlar arasında; Portfolyo (portfolio assess-

ment)değerlendirme, öz değerlendirme (self-assessment) (Bkz.Ek 6), akran değerlendirme (peer-assessment) (Bkz. Ek 7), grup değerlendirme (coassessment), dereceli puanlama anahtarları (rubric), kavram haritaları (concept maps), kontrol listeleri (check lists), görüşme (interview), öz değerlendirme (Authentic assessment) gibi ifadeler yer almaktadır (Mamur,2010:181). Davranış alanlarına göre ölçme yöntem ve araçları konusunda birçok sınıflama yapılmıştır. Bunlardan biri ekte verilmiştir (Micheels, 1990:32). (Bkz. Ek:1)

SONUÇ

Yetenek sınavı ile öğrenci alan fakültelerin resim-iş eğitimi anabilim dallarında ve güzel sanatlar fakültelerinde, eğitim bilimleri (formasyon) derslerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde birçok ölçme aracı kullanılmaktadır. Ancak, özellikle plastik sanatlar alan derslerinde, ölçme araçlarının, değerlendirme formatlarının kullanılmadığı ve bu dersleri veren öğretim elemanlarının ölçme araçları geliştirme amacıyla herhangi bir çalışma içinde bulunmadıkları, bu çalışmamızın kapsamında yaptığımız araştırmadan elde ettiğimiz bulgulardan da görülmüştür (Bora, 2000:536). Nitekim, yapılan bir diğer araştırmada elde edilen bulgulara göre de; öğretim elemanlarının 81.81'i öğrenci çalışmalarını değerlendirirken, çalışmaları başından sonuna kadar gözleyip bütün aşamaları amaç doğrultusunda eleştirerek kanaat notu biçiminde genel olarak değerlendirmektedirler (Yılmaz,1993:203).

Özellikle alan derslerinde (resim, heykel, grafik, perspektif, temel tasarım vb. gibi), öğrenci çalışmaları, öğretim elemanının öznel kararlarıyla değerlendirilmektedir. Yapılan bu değerlendirmelerde genellikle öğrencinin uygulama yeterliliği (ürün oluşturma) değerlendirilmektedir. Bu tür değerlendirmeler sonuca odaklandığı için, öğrencinin ürüne giden yolda ne gibi deneyimler elde ettiğini ya da sanatsal bilgi, estetik deneyim, eleştirel bakış gibi becerilerini değerlendirmeye kapalı olduğu bir gerçektir. Bu ölçme ve değerlendirme yöntemiyle öğrenciye geribildirim yapılamamaktadır. Öğrenci, kendisinin nasıl ve hangi kriterlerle değerlendirildiği konusunda bilgi sahibi olamamaktadır. Oysa ki, eğitim-öğretim etkinliği içinde, öğrencinin, eksik kaldığı tespit edilen bilgi ve becerileri yeniden kazanma çalışmasına girmesi anlamında geribildirim çok önemlidir. Sanatsal etkinlikler yoluyla öğrencinin duygusal, fiziksel, algısal, sosyal, estetik ve yaratıcı yönde gelişimi önemlidir. Bu hedeflere ulaşabilmek ise öğretimin diğer unsurlarına paralel olarak; yeni değerlendirme yöntemleri, ölçme araçları ve ölçme süreçleri geliştirmekle mümkündür. Son yıllarda, sanat alanında alternatif değerlendirme yöntemleri gündeme getirilmektedir. Bu değerlendirme yöntemleri; öğrencinin el becerilerini (ustalık), estetik duyarlılık gelişimlerini, eleştirel ve yaratıcı becerilerini değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bu alternatif değerlendirme yöntemleri, gelişimi çok yönlü olarak bir bütün halinde ele almayı amaçlamaktadır denilebilir.

Sonuç olarak; öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında, özellikle plastik sanatlar (resim, heykel, grafik, seramik, fotoğraf), müzik ve beden eğitimi gibi özel yetenek gerektiren anabilim dallarında, alan derslerinde kullanılmak üzere, kriterleri ve puan olarak değerleri belirlenmiş olan ölçme araçları geliştirilmelidir ve bu ölçme araçlarının kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Bu konuda örnek teşkil etmesi bakımından, ayrı ayrı derslere ilişkin başarının ve öğrenme düzeylerinin ölçülmesinde kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme ölçekleri öneri olarak geliştirilmiştir (Bora, 2000). (Bkz. Ek: 2, 3, 4, 5).

KAYNAKLAR

- Bademci, Vahit. Varyans Analiziyle Güvenirlilik Hesaplanması, Ankara, 1991.
- Bloom ve Arkadaşları. Nandbook on Formative and Summative Evaluation of Sudent Learning Mc-Hill Book Co. New York. 1971.
- Bora, Mücahit. Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Plastik Sanatlar Eğitimi Programlarının Sorunlarını Belirleme ve Bir Program Önerisi, Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Programı, İzmir, 2000.
- Çepni, Salih. Öğretimde Plânlama ve Değerlendirme, Ahmet Doğanay, Emin Karip (Ed.), Pegem A Yayınları, Ankara. 2006.
- Fitzpatrick, R. Ve Morrison, E.J. "Performance and Product Evaluation" R.L. Thorndike (Ed.) Educational Measurement. Washington: American Council on Educational. 1971.
- Güvendi, Mustafa. "Özel Yetenek Sınavı İle Öğrenci Alan Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Ölçme Araçlarının Teknik Niteliklerinin Analizi", Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Yıl:2, Sayı:5, İzmir, Ekim 1993.
- Kırıçoğlu, Olcay. Sanat Kültür ve Yaratıcılık Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-öğretimi, Ankara: Pegem A Yayınları, 2009.
- Mamur, Nuray. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü Öğrencilerinin Sanatsal Yeterliğini Ölçme ve Değerlendirmede EGD'nin (Portfolyo) Rolü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2009.
- Mamur, Nuray. "Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme". Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:28 (Temmuz), 2010/II-175-188.
- Micheels, W.J. Karnes, M.R. Çeviren: İbrahim Yurt, Eğitimde Başarının Ölçülmesi, Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları 8.
- Özçelik, Durmuş, Ali. Ölçme ve Değerlendirme, Genişletilmiş İkinci Baskı, ÖSYM Yayınları, Gaye Matbaacılık A.Ş. Ankara. 1992.
- Yıldırım, Cemal. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Genişletilmiş İkinci Baskı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1973.
- Yılmaz, Emel. Sanatçı ve Sanat Eğitimcisi Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarında Grafik Tasarımını Eğitiminde Uygulanan Yöntemler, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Doktora tezi, Ankara, 1993.
- Yurt, İbrahim. Eğitimde Başarının Ölçülmesi, Çeviri, Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları 8, 1993.

EKLER

Ek:1

Davranış Alanlarına Göre Ölçme Yöntem ve Araçları

Ölçülen Özellikler	Ölçme Yöntemleri	Ölçme Araçları
Bilişsel Davranışlar -	Sözlü Ölçme	-Sözlü Sınav
Bilgilerin Ölçülmesi	-Tartışma -Soru-cevap	-Sözlü sınav kartları
	-Yazılı Ölçme	-Yazılı Sınav -Klasik yazılı sınav -Kısa cevaplı yazılı sınav -Objektif testler
Devimsel Davranışların Ölçülmesi (Psiko-motor beceriler)	Dolaylı gözlem	-Performans Testleri -Gözlem Fişi
	Doğrudan gözlem	-Kontrol Listesi -Gelişme Tablosu -Dereceleme Ölçeği -İş Puan Kartı -İşlem Puan Kartı -Maliyet Fişi
Duyuşsal Davranışların Ölçülmesi	Doğrudan gözlem	-Gözlem Fişi -Kontrol Listesi -Dereceleme Ölçeği
	Kendini anlatma Yöntemi	-İlgi Envanterleri -Anket -Tutum Ölçeği -Otobiyografi -Tercih Ölçeği
Algısal Davranışların Ölçülmesi	Algı Testleri	-Görsel Algı Testleri

Ek:2

ÖRNEK ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

ÜNİTE NO:

ÜNİTE ADI: PERSPEKTİF

Amaç: tek noktalı, iki noktalı, üç noktalı perspektif çizim kurallarına uygun olarak; iç ve dış mekan görünümelerini çizebilme becerilerini geliştirmek ve teknik terimleri bilmek.

(Bu ölçek, tek noktalı, iki noktalı, üç noktalı perspektif çizim kurallarına uygun olarak; iç ve dış mekan görünümlerini çizebilme becerilerini ölçmek üzere hazırlanmıştır.)

DAVRANIŞLAR		Ölçü-Oran-orantı. (eşya, İnsan, Mekan).	Yerleştirme Kompozisyon	Perspektif görünüm: -Ufuk çizgisi -Görme noktası -Kaçan çizgiler -Dikey çizgiler	Temiz ve düzenli çalışma	Konuyu Detaylı İşleme becerisi	Toplam
SIRA NO	ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI	20	20	30	10	20	100

(Bora, 2000)

Ek:3

ÖRNEK DUYUŞSAL ALAN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (GÖZLEM FORMU)

ÜNİTE NO:

ÜNİTE ADI: Tasarım Elemanları ve İlkeleri

Bu ölçek, öğrencilerin üniteye ilişkin duyuşsal alan davranışlarını ölçmek için hazırlanmıştır. Öğrenciler gözlenen davranışları gösteriyorlarsa; Evet (E), göstermiyorlarsa; Hayır (H), ara sıra gösteriyorlarsa; Bazen (B) harfleriyle belirterek, her hafta için ayrı ayrı işlenecektir.

	DAVRANIŞLAR	Çevredeki mimari yapılarda, heykellerde, resimlerde, doğada gördüğü tasarım elemanları ve ilkelerine ilişkin benzer yapıları fark etme, inceleme, belirleyebilme, yararlanabilme.	Tasarım elemanları ve ilkeleriyle ilgili; resimleri, üç boyutlu çalışma örneklerini, katalogları, fotoğrafları toplama, biriktirme, inceleme ve bunlardan yararlanma.		
SIRA NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	1.Hafta	2. Hafta	1. Hafta	2. Hafta

Duyuşsal alan davranışları not ile değerlendirilmeyecektir. Yalnızca, öğretmen-öğrenci ilişkilerini yönlendirecektir. (Bora,2000)

Ek:4

Canlı Modelden Bakarak Desen Çizimi Değerlendirme Ölçeği

K R İ T E R L E R		Puan değeri	Kesilen puan
Kompozisyon (15 Puan)	Figürün resim yüzeyine yerleşim konumu doğru değil	3	
	Figür resim yüzeyinden taşmış	4	
	Figür resim yüzeyinde çok küçük kalmış	4	
	Bitirilememiş bölümler var, eksik çizilmiş	4	
Oran- orantı (20 Puan)	Baş gövdeye göre orantısız (Büyük) (Küçük)	3	
	Gövde bacaklara göre orantısız (Büyük) (Küçük)	3	
	Kollar gövdeye göre orantısız (Büyük) (Küçük)	3	
	Eller ve ayaklar birbiriyle orantısız (Eller) (Ayaklar)	3	
	Kolların birbirine oranı bozuk	3	
	Bacakların birbirine oranı bozuk	3	
	Sandalye figüre göre orantısız (Büyük) (Küçük)	2	
Benzetebilme düzeyi (15 Puan)	Portre modele benzemiyor	4	
	Modelin elbise karakterleri doğru çizilmemiş	3	
Anatomik doğruluk (20 Puan)	Gözler, kulaklar, burun ve ağız yüze yerleştirilememiş	3	
	Kafanın gövdeye bağlantısı, boyun arızalı çizilmiş	3	
	Omuzlar bir birine orantılı değil	3	
	Kolların gövdeye bağlantısı arızalı çizilmiş	3	
	Eller ve ayakların bilek bağlantıları arızalı çizilmiş	4	

	Bacakların gövdeye bağlantısı arızalı	4	
Perspektif (15 Puan)	Yakın planlar küçük, uzak planlar büyük çizilmiş (ters)	4	
	Nesnelerin çiziminde perspektif hataları var	3	
	Nesnelerin yere oturtulması arızalı çizilmiş	4	
	Figürün çiziminde perspektif hataları var	4	
Çizgi değeri (15 Puan)	Çizgileri rahat ve akıcı değil, estetik yapısı yok	2	
	Kağıdı çok yıpratmış, çok gereksiz karalamalar var	3	
	Çizginin değişik değerlerini iyi kullanamıyor (ince-kalın, sert -yumuşak, açık-koyu vb.)	5	
	Açık-koyu planları doğru tespit edemiyor ve çizgiye dökemiyor	5	
	Toplam	100	
	Kesilen		
	Kalan		
	Sonuç		

(Bora, 2000)

Ek:5

Hayali (hayalden resim) Tasarım Değerlendirme Ölçeği

K R İ T E R L E R		Puan değeri	Silinen Puan
Kompozisyon (30 Puan)	Kompozisyon çok basit olarak tasarlanmış	15	
	Nesnelerin ve figürlerin büyüklüğü veya küçüklüğü resim alanına göre iyi orantılanamamış (büyük) (küçük)	15	
Nesnelerin - figürlerin nesnel ve anatomik doğruluğu (40 Puan)	Figürlerin proporsiyon (birbirleriyle büyüklük-küçüklük) ilişkisi doğru değil (büyük) (küçük)	10	
	Nesnelerin büyüklük-küçüklük ilişkisi doğru değil	5	
	Figürlerin kendi içinde anatomik bozuklukları var	5	
	Nesneler gerçek karakterlerinde çizilememiş (ağaç, testi vb.)	5	
	Nesneler ve figürler üç boyutlu yanılsama kuralına uygun çizilmemiş	5	
	Hikayede betimlenen kişi karakterleri doğru betimlenmemiş (itfaiyeci, balıkçı, doktor vb.)	10	
Perspektif (15 Puan)	Mekanların, nesnelerin bakış açısına göre çizimlerinde hatalar var	5	
	Yakın ve uzak planlardaki figürler perspektif kuralına göre (yakındaki büyük, uzaktaki küçük) çizilmemiş	5	
	Figürler ve nesneler bulunduğu mekana oturmuyor	5	
Çizgi değerleri (15 Puan)	Çizginin değerleri (açık-koyu, sert-yumuşak, ince-kalın) iyi kullanılamamış.	10	
	Resim yüzeyi çok kirletilmiş, karalanmış	5	
		Toplam	100
		Kesilen	
		Kalan	

(Bora, 2000)

Sonuç

Ek:6

ÖZ DEĞERLENDİRME (ÖĞRENCİNİN KENDİSİNİ DEĞERLENDİRMESİ) ÖLÇEĞİ

Adı Soyadı:

Tarih:

1) Bu çalışmamın ana teması nedir?

2) Niçin bu konuyu seçtim?

3) Bu çalışmamın biçimsel kurgusu bana göre nasıldır?

4) Teknik ve malzeme kullanımı konusunda karşılaştığım güçlükler nelerdi?

5) Bu çalışmamı, teknik ve malzeme kullanımı açısından değerlendirdiğimde nasıl buluyorum?

6) Bu çalışmamda, yakaladığım estetik düzey nedir?

7) Bu çalışmamı yeniden yapacak olsaydım neleri tekrarlamazdım?

8) Bu çalışmamı yeniden yapacak olsaydım başka nelere yer verirdim?

(Bora, 2018)

Ek: 7

AKRAN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Değerlendirici öğrencinin adı ve soyadı:

Değerlendirilen öğrencinin adı ve soyadı:

Başarılı bulduğum yönler:

- 1) Tekniğe ilişkin olarak:
- 2) Malzeme kullanımına ilişkin olarak:
- 3) Kompozisyon olarak:
- 4) Tasarım elemanlarının ve tasarım ilkelerinin kullanımına ilişkin olarak:
- 5) Eserin estetik yapısına ilişkin olarak:

Eksik veya başarısız bulduğum yönler:

- 1) Tekniğe ilişkin olarak:
- 2) Malzeme kullanımına ilişkin olarak:
- 3) Kompozisyon olarak:
- 4) Tasarım elemanlarının ve tasarım ilkelerinin kullanımına ilişkin olarak:
- 5) Eserin estetik yapısına ilişkin olarak:

(Bora, 2018)